

KUNSTENAARS ZIJN MARKANTE PERSOONLIJKHEDEN. ZIJ HEBBEN ELK EEN EIGEN VISIE EN LEVENSTIJL VAN WAARUIT HUN WERK ONTSPIRUIT. WELKE FILOSOFIE SCHUIJT ACHTER WELKE ARTISTIEKE GEDAANTE? DEZE KEER IS GOLF & LIFESTYLE OP BEZOEK BIJ ALLESKUNNER SIP HOFSTEDE: ARCHITECT, MUSICUS, EN SINDS KORT OOK ERKEND KUNSTENAAR.

Sip Hofstede en zijn vrouw Geerke Ritzema resideren in een oogverblindend huis op het open platteland van het Groningse Baflo. Het is de rust die hen hier naartoe bracht. Beiden zijn verknocht aan de stad Groningen, werken er nog dagelijks. Maar wonen in de stad, nee, die tijd is geweest. Geef ze eens ongelijk. Het echipaar heeft een droomhuis gerealiseerd. De moderne villa met lichtgrijs dak en glazen balustrades springt tussen de andere nieuwbouwwoningen uit. Openheid is wat de klok slaat in huize Hofstede/Ritzema. De begane grond en eerste verdieping slaan in direct contact met elkaar: geen belemmerende muren om je af te sluiten van de rest van het huis. Aan de zijkant van de woning is een fraai terras aangelegd. Van daar is een vergezicht over een akker te aanschouwen. Regelmatig spelen zich natuurlijke laferelen voor de ogen van het stel af. 'Als je hier een tijdje zit, leer je allerlei nieuwe dingen over de natuur. Zo ben ik erachter gekomen dat de mannelijke kievit zijn kuif gebruikt om vijanden weg te houden. Om inspiratie zit ik niet verlegen. Er gebeurt hier van alles.'

Er is nog meer aan de hand met dit huis. Iets waar je pas de vinger op kan leggen, als de virtuoos een tijdje aan het woord is geweest. Harmonie in de vorm van drie-eenheid is als een rode draad verweven in Hofstedes werk. Het is terug te vinden in zijn huizen, orgelontwerpen, schilderijen, eigenlijk in zijn hele leven. En inderdaad, ook de woonkamer is op te delen in drie prominente plekken: de keuken, het zitgedeelte met vleugel dat uitkijkt op de tuin en de zithoek waar naar de televisie kan worden gekeken. 'Iedereen heeft behoefte aan orde. Daar ben ik geen uitzondering in. Een bloemstuk met twee bloemen is niet compleet, dat vindt iedereen, daar moet één bij. Het is een soort hogere natuurlijke wet waar iedereen zich aan houdt. Koud, warm, man, vrouw; tegenstelling is harmonie.' erkwaardig genoeg zijn ook Hofstedes talenten in een drie-eenheid te vatten, ontwerp, schilderkunst en muziek. Deze drie disciplines beheerst en beoefent hij op hoog niveau, al heeft hij, hoe moeilijk het ook is, wel een keuze moeten maken tussen de muziek en de schilderkunst.

Dat weerhoudt hem er niet van elke dag minstens een uur op de Bechstein vleugel in de woonkamer te spelen. Om het hoofd leeg te maken, maar ook om in vorm te blijven. Binnenkort trouwt zijn dochter en dan moet de virtuoos Für Elise van Beethoven spelen.

Van binnenuit

Heeft de drie-eenheid te maken met zijn christelijke achtergrond? Deels. Het verklaart in elk geval zijn voorliefde voor kerkmuziek en orgels. Noem het nostalgie. Maar in zijn kunst zijn geen religieuze boodschappen verwerkt. Louter de altijd aanwezige drie-eenheid zou daar naartoe kunnen herleiden. 'Ik ben enerzijds puritein, anderzijds vrij man. Maar ik wil niet in een keurslijf zitten en andere mensen in een bepaalde richting duwen. Veel belangrijker is dat het publiek van mijn schilderijen kan genieten. Dat zijn immers de mensen waar ik het voor doe. Natuurlijk geniet ik er zelf ook van. Elk kunstwerk groeit ik weer. Vorige week heb ik nog een naakt van 80 bij 100 cm afgerond. Ik kan eindelijk hardop te zeggen dat ik het ook zelf mooi vind.' Hofstede tekent en schildert zolang hij zich kan heugen, toch durfde hij daar pas twee jaar geleden voor het eerst echt mee naar buiten te treden. Tot die tijd hingen er ook in zijn eigen huis geen schilderijen van zijn hand. Vond hij overdreven. Het was Geerke die hem er van overtuigde te gaan exposeren.

Waar komt die misplaatste bescheidenheid vandaan?

Waarschijnlijk gewoon een karaktereigenschap, denkt Hofstede. 'Ik heb nooit voorop gelopen. Ook niet als vormgever. Ik hoef niet zo nodig in het Europese jaarboek van de architectuur te staan. Dat komt ook omdat ik daarin teveel dingen tegenkom die onmogelijk zijn om te bouwen. Architecten die deze tekeningen hebben gemaakt, en dit zeg ik niet om de groep af te vallen, hebben er niks van begrepen. Bij mij staat de mens centraal. Vakgenoten vergeten dat soms. Daar is de bank en de aannemer het belangrijkste. Je moet uitgaan van een goede plattegrond en dan moet je kijken hoe een mens fungeert. Die plattegrond is te vergelijken met ons lichaam. Als een plattegrond niet goed fungeert, dan moet er iets verbeterd worden. Begijn aan de binnenkant is mijn motto, dan wordt de buitenkant vanzelf wel mooi. Mensen kunnen nog zo mooi zijn van buitenkant, als het van binnen niet goed is, hebben ze ook geen uitstraling. Als de buitenkant gelijk is aan de binnenkant, dan pas is er harmonie. In de architectuur moeten we terug naar het oude vak en ons niet gek laten maken door investeerders.'

'Al die dingetjes doe ik gewoon, ik weet niet befer,' zegt hij over de verschillende vaardigheden die hij beoefent. 'Het zat er heel vroeg in. Mijn vader zat in de scheepsbouw en leerde mij boten in perspectief tekenen. Daar komt ook de voorliefde voor schepen vandaan. Die schilder ik nu nog steeds veel. Net als de Aa-kerk. Ook een overblijfsel uit mijn jeugd. Ik ben vlakbij de Aa-kerk geboren. Daar lag vroeger mijn speelveld.' Een alleskunner word je niet zomaar. Uitzonderlijk talenten zijn natuurlijk de basis. Een gedegen opleiding en onbepaalde toewijding moeten deze gaven vervolgens tot wasdom brengen. Bij Hofstede hoef je niet lang te zoeken naar die toewijding. 'Een dag heeft zeventig uur,' stelt de Bafloër. 'In die tijd kan ik zoveel doen. Je moet zorgen dat je erbij bent. Meestal sta ik rond half zes in de ochtend op, in de zomer regelmatig om vijf uur 's ochtends. Dan ga ik een stukje rijden, stop ik ergens om wat schetsjes te maken, en daarna ga ik het in mijn atelier of als het lekker weer is buiten verder uitwerken. Ter afwisseling stap ik over op een ontwerp van een orgelfront of een huis en meestal speel ik ook nog een uurtje op de vleugel. Is er nog wat tijd over, dan gaan we nog even sporten.'

Leermeesters

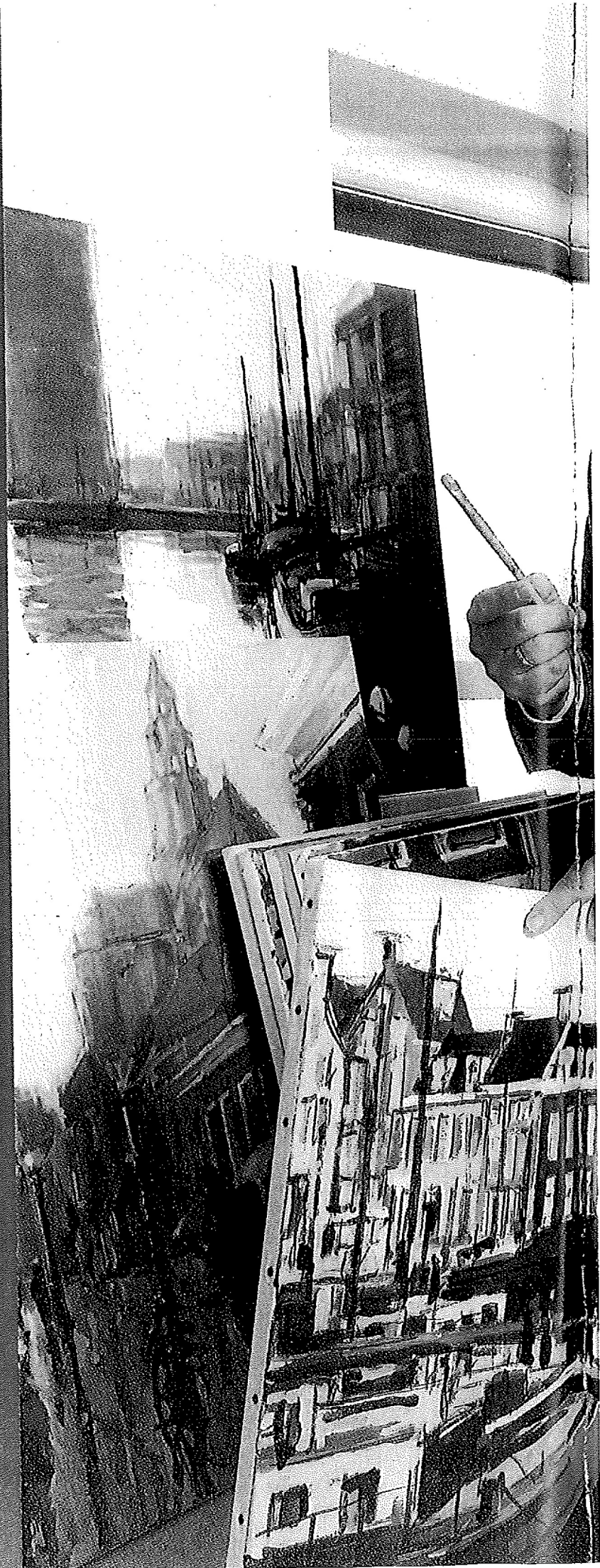
Hokje toewijding kan keurig worden afgevinkt. Opleiding dan. Daarin is de kunstenaar, zegt hij zelf, een bevoorrecht mens. Al op de lagere school werd hij klaargestoomd voor de hogere kunsten door zijn gewaardeerde meester Matthijs Steendam. Van hem leerden de kinderen tekenen op een bijzondere wijze. 'Soms maakten we uitjes met de hele klas en gingen we bijvoorbeeld met de trein van Groningen naar Nieuwe Schans. Onderweg kon hij je van alles vertellen over de verschillende dorpjes, welke bijzondere gebouwen er stonden enzovoorts. En dan mochten we als we weer terug op school waren daarover tekenen. Dat was niet het enige. Hij gaf ons ook echte muziekles. Niet zomaar een beetje liedjes zingen. Wij konden op een gegeven moment alle toonsoorten uit ons hoofd. Er zijn nogal wat kunstenaars uit die klasjes van hem voortgekomen. Een hele speciale man, die Steendam, en erg bijzonder dat hij bij de opening van mijn expositie ter ere van mijn zestigste verjaardag aanwezig was.'

Naast meester Steendam, waren de Ploegschilders, de Haagse School en Breitner belangrijke invloeden. Niet om te niteren, maar om van te leren. De fijne kneepjes van het Impressionisme. Hofstede noemt zijn werk een combinatie van realisme en Impressionisme. 'Alle onzin laat ik weg. Auto's komen in mijn schilderijen niet voor. Verkeersborden laat ik weg. Ik wil een vrij man zijn. In elk geval in mijn schilderijen. Geen verboden dus. Maar etsen schilder ik bijvoorbeeld wel weer. En moderne mensen, want dat zijn ook de mensen die zich met de afbeelding moeten kunnen identificeren. Ik maak een impressie en vul die vervolgens architectonisch in.'

Als kunstenaar is Hofstede in opmars, als vormgever en als projectleider is hij al langere tijd gevierd. Daar zijn verschillende onderscheidingen aan vooraf gegaan. Terwijl hij in zijn jonge jaren overdag als decorateur bij Vroom & Dreesmann werkte, volgde hij in de avonduren een opleiding aan de academie Minerva. Hij kreeg les van Ruurd Elzer, één van De Ploegleden. Bij Vroom en Dreesmann werkte hij later als ontwerper. Grafische ervaringen deed hij ook op bij reclamebureaus. Momenteel werkt hij als zelfstandig vormgever in Groningen voor Voonforum Vesta. Ontwerpen voor het huis van Arjen Robben, voor de nieuwbouw van Vesta en het Alpha College in Groningen staan op zijn naam. Er zijn geregeld opdrachten in het buitenland. Alles wat hij tekent is met de hand, de computer wordt niet gebruikt. 'Laast niet te geloven, als je de strakke schetsen op zijn tekenafel ziet. Muziek mocht in al die ontwikkelingen niet achter blijven. Hij volgde in de jaren zeventig een opleiding kerkmuziek en koördirectie bij Jiltze Nicolai. Het laatste koor dat Hofstede begeleidde was die van de Martinikerk. Muziek speelt nog steeds een belangrijke rol in zijn leven, maar niet meer op professioneel niveau. Van het koor- directie nam hij drie jaar geleden afscheid. 'Het werd me iets teveel.'

Stroomversnelling

Orgelbouwers komen naar Hofstede toe om een orgelfront te laten ontwerpen. 'Ik weet er veel van, ben wat dat betreft wel een handige jongen.' Tegenwoordig werkt hij veel in opdracht. Het balletje kwam aan het rollen tijdens de expositie ter ere van zijn zestigste verjaardag. Geerke had als verrassing een boek gemaakt waarin de hele levensloop van Hofstede staat beschreven. Alle schilderijen van de expositie werden binnen ruim van tijd verkocht. Toen was de Balfoer eindelijk overtuigd. Zijn kunst mocht er blijkbaar wezen. Sindsdien is zijn kunstcarrière in een stroomversnelling gekomen. Momenteel is hij druk bezig met het vervaardigen van schilderijen voor een tentoonstelling over Groningen Stad en Drenthe, die vanaf 11 juni in galerie Het Raadhuis in Eenrum zal komen te hangen en vanaf 4 september in Galerie de Noordelijke Kunsthof in Appingedam. Hofstede werd hiervoor gevraagd omdat ook hij het oude stadsbeeld een warm hart toedraagt. 'Strak en modern vind ik prachtig. Maar in de oude diepenring van Groningen

past het helemaal niet thuis. Toch gebeurt het, waarschijnlijk om bouwbedrijven aan het werk te houden. Dan kun je veel beter historische panden gaan renoveren. Het frustrerende is, als je in Zutphen of in Haarlem kijkt, hebben ze het prachtig gerenoveerd. Waarom hier niet? Dat blijft hier dus wat achter. Op deze manier hoop ik daar een lans voor te breken.'

Hofstede zelf vindt het beheersen van verschillende disciplines een verrijking. 'Mensen komen soms zo vast te zitten, omdat ze maar één iets voor ogen hebben en niet iets anders hebben om op terug te vallen. Vaak is geld een belangrijke factor. Als je daar niet zo krampachtig mee omgaat, heeft je leven een hele ander betekenis en komt de rest vanzelf. Overigens komt het vaker voor bij creatieve mensen, dat ze goed zijn in meerdere kunstvormen. Kijk naar die acteur, Jeroen Krabbé. En Bach was niet alleen componist, maar ook theoloog en had heel veel creatieve kennis over vormgeving. Dat kun je alleen al zien aan zijn manier van componeren. In de balken van zijn noten zitten hele wervelende bewegingen.'

In zijn atelier geen spatje verf te vinden. De woonkamer ziet er even smetteloos uit. Sip houdt niet van viezigheid, vertelt Geerke. 'Maar hier wordt wel geleefd hoor, het lijkt smetteloos omdat de muren net zijn geveerd.' Orde is dus ook terug te vinden in het dagelijkse leven. Is dat zijn grootste drijfveer in alles wat hij doet? 'Nee, dat niet. Orde is overal in terug te vinden, maar het maken van iets moois, iets positiefs, dat is het belangrijkste. Kracht moet van binnenuit komen. Iedereen heeft iets waar hij zich aan vast moet kunnen houden. Je moet je ergens in sterk maken.'